

EURÓPAI KÖZPONTI BANK
EURORENDSZER

AZ EURÓPAI KÖZPONTI BANK VÉLEMÉNYE

[2012. július 24.]

a pénzügyi tranzakciós illetékről

(CON/2012/59)

Bevezetés és jogalap

2012. július 3-án az Európai Központi Bank („EKB”) felkérést kapott a magyar Nemzetgazdasági Minisztériumtól (a Minisztérium), hogy alkosson véleményt a pénzügyi tranzakciós illeték bevezetéséről szóló törvényjavaslatról (a továbbiakban: a pénzügyi tranzakciós illetékről szóló törvényjavaslat). 2012. július 5-én az EKB felkérést kapott a Minisztériumtól, hogy alkosson véleményt a pénzügyi tranzakciós illetékről szóló törvényre vonatkozó új módosító javaslatról. Az Országgyűlés 2012. július 9-én elfogadta a pénzügyi tranzakciós illetékről szóló törvényt, az új módosító javaslattal beiktatott módosításokkal.

Az EKB vélemény meghozatalára szolgáló hatásköre az Európai Unió működéséről szóló szerződés 127. cikkének (4) bekezdésén és 282. cikkének (5) bekezdésén, valamint a nemzeti hatóságoknak az Európai Központi Bankkal a jogszabálytervezetekről folytatott konzultációjáról szóló, 1998. június 29-i 98/415/EK tanácsi határozat¹, 2. cikke (1) bekezdésének harmadik francia bekezdésén és 2. cikkének (2) bekezdésén alapul, mivel a pénzügyi tranzakciós illetékről szóló törvény a Magyar Nemzeti Bankkal kapcsolatos. Az Európai Központi Bank eljárási szabályzatának 17.5. cikke első mondatával összhangban a Kormányzótanács fogadta el ezt a véleményt.

1. A pénzügyi tranzakciós illetékről szóló törvény célja

Pénzügyi tranzakciós illeték a következők tekintetében fizetendő:

- a) meghatározott típusú fizetési kötelezettségek, melyek tekintetében az adott fizetési megbízás értéknapján a magyarországi székhellyel vagy fiókteleppel rendelkező fizetési szolgáltató köteles a megbízó pénzforgalmi számláján történő terhelés vagy az átutalási megbízás összegének százalékában meghatározott illeték megfizetésére. Az illeték irányadó mértéke 0,1 %, melynek felső határa fizetésenként 6 000 Ft; valamint
- b) a legfeljebb kéthetes lejáratú MNB-kötvények kibocsátása vagy egynapos jegybanki betétek elhelyezése, melyek tekintetében az MNB a kibocsátás napján vagy az értéknapon köteles az értékpapír napi jegybanki alapkamatlábbal diszkontált névértéke vagy az egynapos betét összege

¹ HL L 189., 1998.7.3., 42. o.

százalékaként számított illeték megfizetésére. Az illeték irányadó mértéke 0,01 % az egynapos betétek és 0,1 % az MNB-kötvények tekintetében, felső határ nélkül.

2. A konzultációs kötelezettség megszegése

Az EKB 2012. július 3-án kapta meg a pénzügyi tranzakciós illeték tárgyában a sürgős konzultációra vonatkozó első felkérést. Az EKB 2012. július 5-én kapta meg a törvény módosított változatát, mely további változtatásokat iktatott be az MNB-re vonatkozó rendelkezésekbe. Az Országgyűlés alig két munkanappal később, 2012. július 9-én elfogadta a pénzügyi tranzakciós illetékről szóló törvényt.

A 98/415/EK határozat szerint az EKB-val a jogalkotási folyamat során „megfelelő időpontban” kell konzultálni. Ez azt jelenti, hogy konzultációnak a jogalkotási folyamat egy olyan pontján kell történnie, amely elegendő időt biztosít az EKB számára arra, hogy megvizsgálja a jogszabálytervezetet és elfogadja véleményét, és lehetővé teszi a nemzeti hatóságok számára az EKB véleményének a jogszabály elfogadását megelőzően történő figyelembe vételét.

Ebben a vonatkozásban az EKB újfent nyomatékot ad azon álláspontjának, mely szerint a nemzeti hatóságok különleges sürgősség esetében sem mentesülnek az EKB-val folytatott konzultáció kötelezettsége, illetve az alól, hogy az EKB számára álláspontja figyelembevételéhez megfelelő időt biztosítsanak a 98/415/EK határozattal összhangban. A magyar kormánynak el kellett volna halasztania a törvényjavaslat zárószavazását olyan időpontra, mely lehetővé tette volna az EKB-val való megfelelő konzultációt, illetőleg az EKB véleményének kellő megfontolását. Az EKB továbbá méltányolná, ha a Minisztérium a jövőben eleget tenne az EKB-val való konzultációs kötelezettségének.

3. A pénzügyi tranzakciós illeték hatásai az MNB-re

Az MNB közjogi szerv, melynek elsődleges célkitűzése – a Szerződésnek, a Központi Bankok Európai Rendszere és az Európai Központi Bank Alapokmányának (a továbbiakban: a KBER Alapokmánya) megfelelően és az MNB-ről szóló törvénynek megfelelően – az árstabilitás fenntartása². Az MNB árstabilitás fenntartása tekintetében ellátott fő feladata a monetáris politika meghatározása és végrehajtása. A magyar hatóságoknak az MNB e feladatainak ellátása kapcsán tiszteletben kellene tartaniuk a központi banki függetlenség elvét.

A Szerződés 130. cikkében és a KBER Alapokmány 7. cikkében említett központi banki függetlenség többek között a következőket követeli meg: az NKB működési függetlensége biztosított azáltal, hogy rendelkezik az árstabilitás bármely más hatóságtól függetlenül történő eléréséhez szükséges forrásokkal és eszközökkel, ii. az NKB intézményi függetlenségét tiszteletben tartják és az NKB-t feladatainak ellátásában harmadik személyek nem befolyásolják, valamint iii. az NKB pénzügyi függetlenségét élvez³.

² A Szerződés 127. cikke (1) bekezdésének első mondata és a KBER Alapokmánya 2. cikkének első mondata. A Magyar Nemzeti Bankról szóló 2011. évi CCVIII. törvény 2. §-ának (1) bekezdése.

³ A pénzügyi függetlenség fogalmát abból a szempontból kell értékelni, hogy bármely harmadik személy képes-e – közvetlenül vagy közvetve – az NKB megbízatásának betöltésére való képességét befolyásolni, mind működési szempontból a megfelelő humánerőforrások, illetve pénzügyi szempontból az elegendő pénzügyi források

A pénzügyi tranzakciós illetékről szóló új törvény azonban csorbítja az MNB működési és intézményi függetlenségét⁴.

Először is bomlasztja a monetáris politikai átviteli mechanizmust⁵ az egynapos betétek és az MNB-kötvények – az illetékteher végső megosztásától függően – MNB és kereskedelmi bankok számára fennálló vonzerejének befolyásolása révén.

E tekintetben – miközben a központi bankoktól általában is elvárt a pénzügyi prudencia tanúsítása – intézkedéseit monetáris politikai szerepkörének és nem eredmény-/költségértékeléseknek kell vezérelnie. Ekként az MNB – megbízatásának megfelelően – nem háríthatja át minden további nélkül a pénzügyi tranzakciós illeték terhét ügyfeleire, például a betéti kamatláb csökkentésével. Az MNB nem kereskedelmi jogalany és az ilyen döntéseket az árstabilitással kapcsolatos megfontolásoknak – úgy mint a piaci likviditás bővítése szükségességének – kell meghatároznia. Ezen túlmenően a pénzügyi tranzakciós illeték közvetetten befolyásolja a monetáris politika végrehajtását – pénzpiaci likviditásra gyakorolt feltehetően káros hatása révén, ami az árfolyamképzést is gátolhatja. Ez körülményesebbé teszi az MNB monetáris politikai célkitűzéseinek elérését is.

Másodszor: a pénzügyi tranzakciós illeték befolyásolja az MNB-nak az árstabilitás elsődleges célkitűzését legjobban szolgáló monetáris politikai eszközök szabad megválasztására vonatkozó képességét, mivel olyan költségmegfontolásokat állít be, melyek nem kapcsolódnak ezen eszközök eredeti kialakításához. Így az MNB szakpolitikai döntéseinek a tágabb gazdaságra való átvitelére a pénzügyi tranzakciós illeték nemléte esetén legmegfelelőbb monetáris politikai eszközök hatását az illeték kivetése jelentősen ronthatja.

Ezen túlmenően a pénzügyi tranzakciós illeték MNB műveleteire való – a fenti okokból nem indokolt kivetése – ütközhet az MNB pénzügyi függetlenségével. Az MNB-nek a pénzügyi tranzakciós illetéket saját forrásaiból kellene fizetnie, melynek következtében ténylegesen csökkennek az MNB KBER-vonatkozású feladatainak ellátására rendelkezésére álló forrásai.

Az illetéknek az MNB monetáris politikai műveleteire való, a működési és szervezeti függetlenséggel össze nem egyeztethető kivetése – mely a fent kifejtett okokból sem indokolt – tekinthető az állami szektor központi banki pénzből történő finanszírozása eszköze létrehozásának is. Ennélfogva az MNB

vonatkozásában. Lásd az EKB 2012. májusi Konvergenciajelentésének 25. oldalát. Az NKB-nak minden körülmények között a rendelkezésére kell állnia a monetáris politika viteléhez szükséges erőforrásoknak. Ennélfogva kiemelkedő fontosságú, hogy a központi banknak lehetősége legyen a nyereséges években megfelelő tartalékok képzésére, hogy az esetleges jövőbeni veszteségeknek anélkül állhasson elébe, hogy az gyengítene a monetáris politikája végrehajtásához szükséges pénzügyi eszközeit. Lásd még a CON/2009/83 EKB-vélemény 2.4.1. pontját.

⁴ Lásd még a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2011. évi CCVIII. törvény 1. §-ának (2) bekezdését.

⁵ A magyarországi monetáris politika 2001 nyara óta egy inflációközpontú keretben zajlik, melyben az MNB különféle monetáris politikai eszközök felhasználásával a nyilvánosan kihirdetett inflációs cél elérésére törekszik. A monetáris politika legfőbb eszköze a központi banki alapkamat, amely különféle monetáris átviteli csatornákon keresztül befolyásolja az infláció jövőbeni alakulását. Az MNB ebben a keretben nyíltpiaci műveleteket végez kéthetes, az alapkamattal kamatozó MNB-kötvényekkel (adósságkibocsátás), és kereskedelmi banki betéteket gyűjt az alapkamathoz kapcsolt kamatláb mellett, ezzel megfelelően befolyásolva a bankszektor likviditását és a kamatlábak szélesebb körét.

részéről a pénzügyi tranzakciós illetéknek az állam részére való megfizetése nem egyeztethető össze a monetáris finanszírozás Szerződés 123. cikkének (1) bekezdésében megállapított tilalmával sem⁶.

4. A pénzügyi tranzakciós illeték harmonizáció nélküli bevezetésének általános hatásai

Az EKB felhívta a figyelmet a magyar kormány előző, a pénzügyi szektor adóterhe ideiglenes emelésében megjelenő politikájának a pénzügyi szektor tőkefelhalmozására és a hitelek elérhetőségére gyakorolt esetleges kedvezőtlen hatásaira⁷. Az állandó pénzügyi tranzakciós illetéknek különösen a pénzügyi tranzakciós illetékről szóló törvénnyel való, más tagállamokkal nem harmonizált módon történt bevezetése torzulásokat kelthet a pénzügyi piacokon és a reálgazdaságban is a következők révén: a tőke költségének növelése, mivel az adóterhet valószínűleg megosztják a pénzügyi szolgáltatások felhasználóival, ii. az ügyleti költségek emelésével a pénzpiaci likviditás és a finanszírozáshoz való hozzájárulás szűkítése, és iii. adócsalásra és/vagy adókikerülésre ösztönzők keltése, melyek többek között átterelhetik a gazdasági és pénzügyi tevékenységet más tagállamokba. Az EKB felhívja a magyar hatóságok figyelmét a pénzügyi tranzakciós adó harmonizálása terén uniós szinten a pénzügyi tranzakciós adó közös rendszeréről és a 2008/7/EK irányelv módosításáról szóló tanácsi irányelv iránti javaslat⁸ (a továbbiakban: a pénzügyi tranzakciós adóról szóló javaslat) révén folyó, előrehaladott jogalkotási munkára. Noha a jogalkotási munka folyamatban van, az EKB megítélése szerint ez a harmonizáció – különösen az adóalapból a KBER központi bankjaival folytatott tranzakciók kizárása – fontos, „a pénzügyi intézmények refinanszírozási lehetőségeire, valamint általánosságban a monetáris politikára gyakorolt kedvezőtlen hatás elkerülése”⁹, valamint a gazdasági torzulások mérséklése érdekében.

Ezt a véleményt közzéteszik az EKB honlapján.

Kelt Frankfurt am Mainban, 2012. július 24-én.

[aláírás]

Az EKB alelnöke

Vítor CONSTÂNCIO

⁶ A monetáris finanszírozás Szerződés 123. cikke szerinti tilalmának célja annak megelőzése, hogy a központi bankok folyószámlahitelt vagy bármely más hitelt nyújtsanak az állami szektornak, amibe beletartozik az állami szektor harmadik személyek irányában fennálló kötelezettségeinek bármilyen finanszírozása is. Lásd az EKB 2012. májusi Konvergenciajelentését, 28. oldal.

⁷ Lásd a CON/2010/62 EKB-velemény 3.2. pontját. 2010-ben ideiglenes intézkedésnek tervezett különadót vetettek ki a pénzügyi intézményekre. Az adót a bankok mérlegfőösszegére vonatkoztatták, differenciált adókulcsokkal (konstans adóalapra).

⁸ COM(2011) 594 végleges, 2011. szeptember 28.

⁹ Lásd a pénzügyi tranzakciós adóról szóló irányelvtervezet 1. cikke (4) bekezdésének d) pontját és (6) preambulumbekendését.